

Tyresö kommun
Stadsbyggnadsförvaltningen
Göran Bardun, Kommunekolog
08-5782 93 51, goran.bardun@tyreso.se

Tjänsteskrivelse

2019-02-04

1 (6)

Diarienummer
KSM-2019-84

Hållbarhetsutskottet

Remissvar över ansökan till Länsstyrelsen om fiskevårdsmedel från Uddby kraft AB

Stadsbyggnadsförvaltningens förslag till beslut till hållbarhetsutskottet

Hållbarhetsutskottet avstyrker den till Länsstyrelsen inkomna ansökan från Uddby kraft AB, diarienummer 6234-1195-2109 om fiskevårdsmedel för anläggande av omlöp för fiskvandring vid Fatbursdammen och Follbrinksströmmen. Beslut i enlighet med utredningar och tidigare ställningstaganden om fria vattenvägar i Tyresåns nedre delar.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Sara Kopparberg
Förvaltningschef

Carolina Emtling Rue
Enhetschef

Sammanfattning

Uddby kraft AB ansöker om fiskevårdsmedel från Länsstyrelsen i Stockholms län. Ansökan gäller anläggning av ett omlöp för fisk och ålyngelledare vid Fatbursdammen, mellan Östersjön och sjön Fatburen, Tyresåns sjösystem. Arbetet är planerat utföras maj 2019 – september 2019. Ett omlöp vid Fatbursdammen och Follbrinksströmmen kräver bland annat sprängnings- och gjutningsarbeten. Länsstyrelsen önskar synpunkter på Uddby kraft AB:s rådighet vid Fatbursdammen och Follbrinksströmmen samt om åtgärderna är i

linje med kommunens och Tyresåns vattenvårdsförbunds vattenvårdsarbete inom sjösystemets avrinningsområde.

Synpunkter angående Uddby krafts rådighet på den aktuella platsen
Fatbursdammen, delar av Follbrinksströmmen och områdena norr där om tillhör kommunen. Områden sydost om Fatbursdammen och del av fastigheten Tyresö 1:544 mellan Follbrinksströmmen fram till fastigheten Tyresö 1:753 som ägs av en samfällighet.

Tyresåns vattenvårdsförbund har tidigare undersökt de fastighetsrättsliga förhållandena vid Fatbursdammen inom fastigheten Tyresö 1:544. Det finns inga registrerade servitut till kraftbolagets förmån på denna fastighet. Oklart är om det finns annan nyttjanderätt som kan medge kraftbolaget rätt att använda Fatbursdammen. Hittills har förvaltningen inte funnit några sådana rättigheter för Uddby kraft AB inom fastigheten. I ansökan till Länsstyrelsen anges att ett marklov finns för aktuell fastighet, enligt bygglovenheten kan inget sådant beslut återfinnas. Detta bör efterforskas vidare samt med vilken rätt kraftbolaget bedriver vattenverksamhet på kommunens fastighet.

Samråd över remissen har skett mellan Tyresö kommuns VA-enhet, Tyresåns vattenvårdsförbund och översiktsplaneringsenheten. Denna ansökan föregår kommunens och vattenvårdsförbundets arbeten för att återställa vattendraget för fri fiskvandring i dess nedre delar.

Synpunkter över om åtgärden är i linje med kommunens och Tyresåns vattenvårdsförbunds inriktning för vattenvårdsarbetet

Stadsbyggnadsförvaltningen anser att åtgärden är otillräcklig för att skapa en verklig möjlighet för fiskvandring i nedre Tyresån. Detta på grund av att minimitappning vid Fatbursdammen ger för liten vattenvolym per tidsenhet i Follbrinksströmmen vid sträckan närmast upp mot Fatbursdammen på grund av den stora höjdskillnaden inom en kort strömsträcka samt att öring och ål även fortsättningsvis i mycket hög grad kommer att ansamlas vid Uddbyvikens utlopp på grund av dess dominerande vattenflöde från sjösystemet. En fiskväg vid Fatbursdammen under dessa förhållanden ger inte utrymme för att bli en effektiv åtgärd. Åtgärden ger därmed inte heller möjlighet att påverka sjösystemets miljöfaktorer positivt för att uppfylla vattenmyndighetens krav för

att nedre Tyresån ska uppnå God ekologisk status enligt miljö kvalitetsnormen för ytvatten.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår sammantaget ett avstyrkande till ansökan om fiskevårdsmedel för ett omlöp vid Fatbursdammen och Follbrinksströmmen.

Beskrivning av ärendet

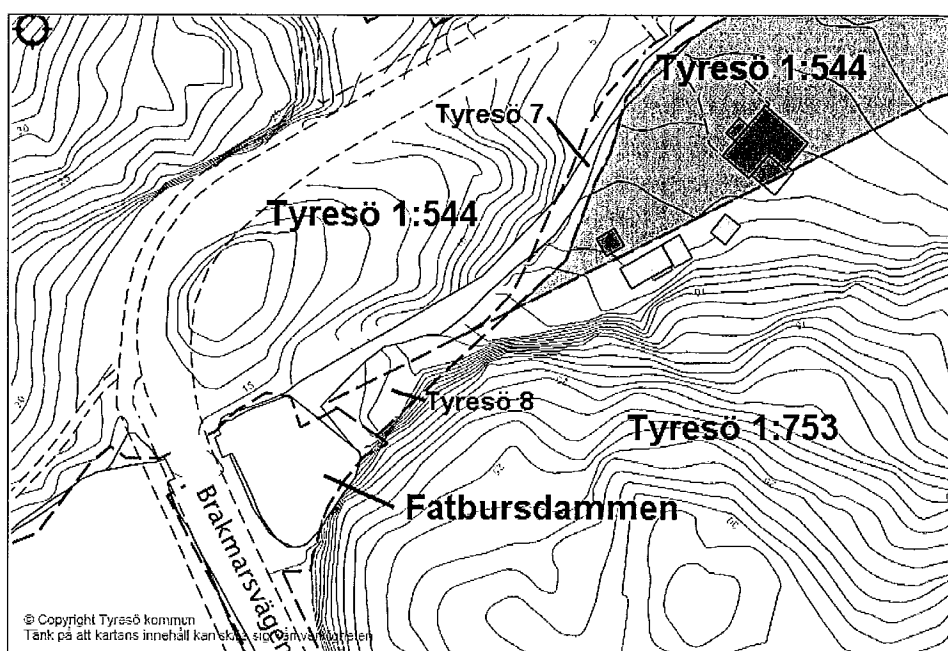
Uddby kraft AB ansöker om fiskevårdsbidrag från Länsstyrelsen i Stockholms län, diarienummer 6234-1195-2109. Ansökan gäller anläggning av en vandringsväg för fisk, ett så kallat omlöp och ålyngelledare vid Fatbursdammen, mellan Östersjön och sjön Fatburen respektive Albysjön, Tyresåns sjösystem. Arbetet är planerat utföras maj 2019 – september 2019. Omlöp för Fatbursdammen och Follbrinksströmmen kräver sprängnings- och gjutningsarbeten, formsättning, armering samt montage av stål- och träkonstruktion enligt ansökan.

Länsstyrelsen önskar synpunkter på Uddby kraft AB:s rådighet vid Fatbursdammen och Follbrinksströmmen samt om åtgärderna är i linje med kommunens och Tyresåns vattenvårdsförbunds vattenvårdsarbete inom Tyresåns avrinningsområde.

Samråd över remissen har skett mellan Tyresö kommuns VA-enhet, Tyresåns vattenvårdsförbund och översiktsplaneringsenheten.

Synpunkter angående Uddby krafts rådighet på den aktuella platsen
Fatbursdammen, delar av Follbrinksströmmen och område norr därom samt området vid Strömfallsstugan ägs av kommunen, se kartskiss nedan. Områden öster om Fatbursdammen ägs av en samfällighet.

Tyresåns vattenvårdsförbund har tidigare undersökt de fastighetsrättsliga förhållandena vid Fatbursdammen inom fastigheten Tyresö 1:544. Det finns inga registrerade servitut till kraftbolagets förmån på denna fastighet. Oklart är om det finns annan nyttjanderätt som kan medge kraftbolaget rätt att använda Fatbursdammen. Hittills har förvaltningen inte funnit några sådana rättigheter för Uddby kraft AB inom fastigheten. I ansökan till Länsstyrelsen anges att ett marklov finns för aktuell fastighet, enligt bygglovenheten kan inget sådant beslut återfinnas.

Kartfigur. Fatbursdammen samt Follbrinksströmmens övre del. Fastigheten Tyresö 1:544 tillhör Tyresö kommun, Tyresö 1:753 tillhör Kalvnäsens samsällighetsförening. Tyresö 7 respektive Tyresö 8 har oklar status. Fastighetsgränser anges med svarta streckade linjer. Grönt område inom Tyresö 1:544 är kulturminnesområde som är skyddad i plan (angränsar till Tyresö 1:753). Området öster om Brakmarsvägen inklusive Fatbursdammen är riksintresse för kulturmiljövården. I hela området gäller strandskyddsbestämmelser.

Synpunkter över om åtgärden är i linje med kommunens och Tyresåns vattenvårdsförbunds inriktning för vattenvårdsarbetet

Kommunen och Tyresåns vattenvårdsförbund arbetar med att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för Tyresåns vatten, minimerande av vandringshinder med mera för att återställa vattendraget i så bra skick som möjligt.

Vattenvårdsförbundet har tagit fram utredningsrapporten Fritt fram i Tyresån samt en produktionsmodell för att beräkna utfallet av uppvandrande fisk och produktion av smolt i sjösystemet vid olika åtgärder samt oförändrade förhållanden.

Rapporten redovisar erforderliga åtgärdsförslag för nedre Tyresåns vandringshinder för att uppnå miljö kvalitetsnormen God ekologisk status.

Rapporten visar på att minimiavtappning inte är tillräckligt för att möjliggöra

fiskvandring i nedre Tyresån. Föreslaget fiskomlöp är bedömt att ge marginell nytta. Havsvandrande fisk som öring och ål söker det dominerande utflödet från sjösystem, i detta fall vid Uddby kraftverk. Follbrinksströmmen som är sjösystemets ursprungliga utlopp bedöms inte kunna locka tillräckligt med fisk för lek och vandring med ett fiskomlöp i Fatbursdammen och därmed inte kvalificera sjösystemet att nå miljökvalitetsnormen God ekologisk status.

Till rapporten Fritt fram i Tyresån har även en produktionsmodell för Tyresån tagits fram för att beräkna förutsättningarna för produktion av öring och ål i sjösystemet med nuvarande förutsättningar, fortsatt men reducerad kraftproduktion respektive en återställning av nedre Tyresån. Utredningen bedömer en återställning av vattendraget som mest prioriterat och gynnsamt för naturvården samt friluftslivet.

Det finns ett inriktningsbeslut från Tyresåns vattenvårdsförbund och dels ett ordförandeuppdrag för fritt fram i Tyresån från kommunen.

I korthet innebär Tyresåns vattenvårdsförbunds inriktningsbeslut från förbundsstämman den 3 april 2018 att:

1. Tyresö kommun bör avsluta vattenverksamheten i Nyfors och ansöka om tillstånd att återställa Tyresö-Flatens utlopp. Utloppet bör återställas med utgångspunkt i utredningen ”Fritt fram i Tyresån” och ske i samråd med Tyresåns vattenvårdsförbund.
2. Tyresö kommun om möjligt förvärvar vattenkraftsverksamheten i Uddby med syfte att avsluta den. Kommunen bör därefter ansöka om tillstånd att återställa Tyresåns utlopp med utgångspunkt i utredningen ”Fritt fram i Tyresån”. Åtgärden sker i samråd med Tyresåns vattenvårdsförbund.
3. Länsstyrelsen i Stockholm bör vidta rättsliga åtgärder om ett förvärv av kraftverket ej är möjligt, med syfte att avsluta vattenkraftsverksamheten och återställa Tyresåns utlopp. Åtgärden sker i samverkan med Tyresö kommun och Tyresåns vattenvårdsförbund.

Kommunens ordförandeuppdrag Fritt fram i Tyresån som beslutades den 22 februari 2018 (§31, Dnr 2018/KS 0065 90) innebär att kommunledningsutskottet ger kommundirektören i uppdrag att inleda en process i syfte att köpa in Uddby kraft AB, att inleda en process för att återställa Follbrinksströmmen i

enlighet med utredningen Fritt fram i Tyresån samt att utreda hur dammarna vid Nyfors kan anpassas för att uppnå målen i Fritt fram i Tyresån.

Denna ansökan om medel till omlöp vid Fatbursdammen föregår kommunens och vattenvårdsförbundets arbeten för att återställa vattendraget för fri fiskvandring i dess nedre del.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Tyresåns vattenvårdsförbund har tidigare tagit fram bland annat utredningen Fritt fram i Tyresån som underlag för ett ställningstagande för val av nödvändiga åtgärder i nedre Tyresån för att bland annat uppnå miljö kvalitetsnormen God ekologisk status för sjösystemet.

Under 2018 har Tyresåns vattenvårdsförbunds årsstämma tagit ett inriktningsbeslut om hur Tyresåns utlopp ska hanteras samt att Tyresö kommun som medlem av Tyresåns vattenvårdsförbund har tagit ett ordförandebeslut om att inleda arbetet med att öppna upp nedre Tyresån för fri fiskvandring i enlighet med beslutet i Tyresåns vattenvårdsförbund.

Stadsbyggnadsförvaltningen ser att det finns ett stöd i alla kommuner inom Tyresåns vattenvårdsförbund att återställa det naturliga utloppet i nedre Tyresån. Förvaltningen kan inte se att det finns några servitut eller liknande som kan indikerar någon form av rådighet för Uddby kraft AB inom kommunens fastighet på platsen.

Åtgärden som beskrivs i ansökan för fiskevårdsmedel från Uddby kraft AB ligger inte i linje med vad som krävs från vattenmyndigheten för att vattendraget ska kunna uppnå God ekologisk status och är inte i linje med vattenvårdsförbundets övriga långsiktiga vattenvårdsarbete. Minimiavtappning är inte tillräcklig åtgärd för att ge möjlighet till fiskvandring i nedre Tyresån. Dessutom leder åtgärden till att öring och ål även fortsättningsvis söker upp det dominerande vattenflödet från sjösystemet vid Uddbyviken varför fiskväg vid Fatbursdammen inte kan motiveras.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår därför ett avstyrkande till ansökan om fiskevårdsmedel för ett omlöp vid Fatbursdammen och Follbrinksströmmen.